

3. Рябченко О. П. Держава і економіка: адміністративно-правові аспекти. Х., 1999. 299 с.
4. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: підруч. для вузів / І. В. Багрова, Н. І. Редіна, В.С.Власик, О. О. Гетьман. Д. : ДДФЕІ, 2002. 580 с.
5. Керівник органу виконавчої влади: адміністративно-правовий статус: Монографія. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. 180 с.
6. Адміністративне право України: навчальний посібник / Безzubов Д.О., Заросило В.О., Подоляка А.М. та інші. К. МАУП: ТОВ «МП Леся», 2013. 256 с.
7. Безzubов Д.О. Публічне адміністрування у сфері забезпечення економічної безпеки. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*: Зб. наук. пр. К.: НАУ, 2018. № 2 (47). С.121-127.

REFERENCES

1. Averianov V. B. (2007). *Administratyvne pravo Ukrainy: Akademichnyi kurs [Administrative Law of Ukraine: Academic Course]*. K.: Yuryd. Dumka [in Ukrainian].
2. Andriiko O.F. (2004). *Derzhavnyi kontrol v Ukraini: orhanizatsiino-pravovi zasady [State control in Ukraine: organizational and legal principles]*. K.: Naukova dumka [in Ukrainian].
3. Riabchenko O. P. (1999). *Derzhava i ekonomika: administratyvno-pravovi aspekty [State and economy: administrative and legal aspects]*. X. [in Ukrainian].
4. Bahrova I.V., Redina N.I., Vlasyk V.Ie. Hetman O.O. (2002) *Zovnishnoekonomichna diialnist pidpriemstv [foreign economic activity of enterprises]*. D. : DDFEI[in Ukrainian].
5. *Kerivnyk orhanu vykonavchoi vlady: administratyvno-pravovyi status: Monohrafiia [Head of executive body: administrative and legal status: Monograph]*. (2006). Zaporizhzhia: HU «ZIDMU»
6. Bezzubov D.O., Zarosylo V.O., Podoliaka A.M. (2013). *Administratyvne pravo Ukrainy: navchalnyi posibnyk [The administrative law of Ukraine: a manual]*. K. MAUP: TOV «MP Lesia» [in Ukrainian].
7. Bezzubov D.O. (2018). *Publichne administruvannia u sferi zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky [Public administration in the field of economic security]*. Naukovi pratsi Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Seria: Yurydychnyi visnyk «Povitriane i kosmichne pravo» – Scientific works of the National Aviation University. Series: Law Gazette "Aerospace and Space Law", 2(47), 121-127 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 24.09.2018

УДК 342.9

Окопник Олена Миколаївна,
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри галузевого права
та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного
педагогічного університету
імені Володимира Винниченка
olenaokopnik@gmail.com

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШТРАФУ ЗА АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Стаття присвячена актуальним питанням сьогодення, адже порядок визначення розміру штрафів викликає багато дискусій як серед науковців, так і серед правоохоронних органів, що розглядають справи про адміністративні правопорушення та визначають штраф як вид покарання за скоєний проступок.

Штраф – найбільш поширений вид адміністративного стягнення майнового характеру. Він накладається на правопорушників в адміністративному або судовому порядку у випадках і межах, передбачених актами вищих органів державної влади і управління. Розмір штрафу визначається переважно щодо офіційно встановленого розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян або, в окремих випадках у кратному розмірі до вартості проїзду або товару.

Чинне законодавство у частині визначення розміру штрафу є досить недосконалим, існує з численними недоліками та суперечностями, які на даному етапі існування України необхідно ліквідувати – беручи до уваги факт підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та необхідність адаптувати вітчизняне законодавство до Європейських стандартів.

Ключові слова: адміністративне стягнення, адміністративне правопорушення, адміністративна відповідальність, правопорушник, штраф.

Okopnik O. CURRENT PROBLEMS OF DETERMINATION OF PENSION RATES FOR ADMINISTRATIVE DEFENSE

The article is devoted to the actual issues of the present, since the procedure for determining the amount of fines causes a lot of discussion both among scientists and among law enforcement agencies dealing with cases of administrative violations and defining a fine as a form of punishment for a misdemeanor.

Penalty - the most common type of administrative recovery of property. It is imposed on offenders in an administrative or judicial manner in the cases and within the limits provided for by acts of supreme bodies of state power and administration. The amount of the fine is determined predominantly in relation to the officially established amount of the non-taxable minimum income of citizens or, in some cases, in a multiple amount to the cost of travel or goods ..

The current legislation on defining the size of the fine is quite imperfect, there are numerous shortcomings and contradictions that need to be eliminated at the current stage of Ukraine's existence, taking into account the fact that the Association Agreement between Ukraine and the EU was signed and the need to adapt domestic legislation to European standards.

Key words: administrative penalty, administrative offense, administrative liability, offender, fine.

Постановка проблеми. Адміністративне законодавство не тільки визначило фактичні підстави застосування, систему адміністративних стягнень, але й передбачило реальні підстави та правила їхнього накладення. Саме визначення адміністративного стягнення визначається як матеріалізований прояв адміністративної відповідальності, негативний правовий наслідок неправомірної поведінки особи, яка вчинила адміністративний проступок і повинна відповісти за свої протиправні дії та понести за це відповідне покарання у вигляді певних несприятливих заходів морального, матеріального та фізичного характеру [1, с. 79].

Найпоширенішим видом реакції держави на вчинення адміністративних правопорушень в адміністративно-деліктному законодавстві України був і залишається адміністративний штраф: за даними адміністративно-юрисдикційної практики щороку у 90 відсотках усіх постанов про накладення адміністративних стягнень передбачається саме адміністративний штраф.

Виникнувши ще за часів римського права, адміністративний штраф розглядався, як, до речі, й тепер, як різновид грошового стягнення, що накладалося уповноваженою особою і потрапляло в дохід держави. У 20-30-х роках ХХ століття в законодавстві Української Радянської Соціалістичної республіки адміністративна відповідальність взагалі ототожнювалася із застосуванням за протиправні діяння штрафів в адміністративному порядку. Адміністративний штраф зберіг свої домінуючі позиції серед адміністративних стягнень і до сьогодні [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Представники адміністративно-правової науки – провідні вчені-адміністративісти (В. Авер'янов, В. Бевзенко, І. Голосніченко, І. Коліушко, В. Колпаков, Т. Коломоєць, А. Комзюк, О. Кузьменко, Д. Лук'янець, В. Шкарупа та ін.), юристи-практики неодноразово наголошували на необхідності істотної модифікації засад адміністративно-деліктної відповідальності, розробці нових перспективних зразків кодифікованих адміністративно-деліктних актів, які могли б стати основою для подальшого реформування законодавства у цій сфері [7, с.120].

Формулювання мети статті. Мета статті – на основі аналізу наукових досліджень як вітчизняних науковців так і закордонних, визначити особливості нарахування штрафу за адміністративні правопорушення та його осучаснення.

Виклад основного матеріалу. Термін «штраф» має давнє походження і в перекладі з німецької «shtraf» означає «пеню», «кару», «стягнення за проступок». Однак сутність штрафу як виду адміністративного стягнення, завдяки поєднанню загальних рис штрафної (каральної) санкції та певних особливих властивостей, значно ширша й полягає не тільки в ущемленні майнових інтересів винної особи.

Адміністративному штрафу як різновиду штрафної (каральної) правової санкції притаманні такі риси:

- він є проявом державного примусу, тобто має каральний характер через протиправну поведінку;
- звертається на майно правопорушника, звідси має грошово-майновий характер;
- добровільний характер виконання поєднується із вживанням примусу в разі ухилення від виконання;
- містить у собі мету відшкодування матеріальної шкоди, завданої державі;
- йому властиві інші ознаки юридичних санкцій: запобіжний, виправно-виховний, правовідновлювальний характер [8].

Зокрема, виховний елемент адміністративного штрафу передбачає настання позитивних змін у поведінці правопорушника. Однак поведінка як зовнішній прояв діяльності людини залежить від безпосереднього або опосередкованого впливу штрафу та процесу його застосування на психіку індивіда. Отже, будучи за своєю сутністю засобом державного примусу, адміністративний штраф виступає зовнішнім спонукальним засобом як майнового, так і психологічного впливу [4].

Штраф – найбільш поширений вид адміністративного стягнення майнового характеру. Він накладається на правопорушників в адміністративному або судовому порядку у випадках і межах, передбачених актами вищих органів державної влади і управління. Розмір штрафу визначається переважно щодо офіційно встановленого розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян або, в окремих випадках у кратному розмірі до вартості проїзду або товару. Що стосується посадових осіб на відміну від громадян, чинним законодавством встановлені більш високі розміри стягнень [2, с. 105]

За одиницю обчислення адміністративного штрафу відповідно до Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення» щодо посилення відповідальності у вигляді штрафу» від 7 лютого 1997 року прийнято неоподаткований мінімум доходів громадян, який становить 17 гривень [10, 11].

Неоподатковуваний мінімум доходів громадян у розмірі 17 грн, який застосовується ще з 1997 р. як базова одиниця для розрахунку розміру адміністративного штрафу, вже не відображає економічних та соціальних реалій сьогодення.

І деякі науковці зазначають, що потрібно осучаснювати та проводити індексацію гривні. І можливо базовою одиницею грошового стягнення встановити розмір мінімальної заробітної плати на момент скоєння адміністративного правопорушення. Проте вбачається, що концептуальний підхід у врегулюванні цього спектра відносин, запропонований розробниками законопроекту № 4107, не є достатньо виправданим і вимагає негайного обговорення та доопрацювання. Саме тому важко не погодитись із позицією представників Головного науково-експертного управління Верховної Ради України, які у пунктах 1, 2 свого Висновку від 17 березня 2009 р. на згаданий проект підкреслюють, що мінімальна заробітна плата не є оптимальним нормативом для обчислення адміністративних штрафів, зокрема, хоча б з огляду на те, що відповідно до Закону України «Про оплату праці» [12] мінімальна заробітна плата – це законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту, некваліфіковану працю, нижче якого не може провадитися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці (обсяг робіт). З цього видно, що ця величина не має жодного відношення до адміністративної відповідальності. Сутність цього поняття досить далека від сутності заробітної плати. Визначення розміру штрафу повинно відбуватись не тільки з огляду на майновий стан середньостатистичного громадянина, а має враховувати також і принцип пропорційності покарання та інші чинники, які зовсім не притаманні мінімальній заробітній платі [5].

Отже, постає питання впровадження нових механізмів обрахування розмірів адміністративних штрафів, які застосовуються до особи правопорушника, та, відповідно, виникає потреба у наукових дослідженнях цієї проблематики, які б стали теоретичною базою для формування законодавства. Одним із можливих шляхів пошуку відповідей на поставлене питання може стати аналіз зарубіжного досвіду у цій галузі, оскільки запозичення такого досвіду нормативного регулювання в тій чи іншій сфері та імплементація відповідних норм у національне законодавство України було і залишається одним із пріоритетних шляхів подальшого вдосконалення адміністративно-деліктного законодавства. Вказаний підхід зумовлює пошук найбільш ефективних та раціональних, з точки зору вітчизняного правозастосування, механізмів впорядкування відповідних правовідносин. Керуючись цим, виправданою слід визнати необхідність аналізу зарубіжного законодавства і в цій сфері [7].

Наприклад, штрафи за порушення правил дорожнього руху в деяких державах вираховують в залежності від доходу в місяць або доходу в день. Щодо справедливим є нарахування штрафу у Фінляндії. Тут він залежить від розміру щомісячної зарплати порушника. Це правило відноситься до порушень за перевищення швидкості і водіння в нетверезому вигляді [9]. А Скандинавські країни вважають лідерами за розмірами штрафів для автомобілістів у Європі. Наприклад у Швеції немає чітко встановлених розмірів штрафів за водіння авто в нетверезому стані. Сума, яку доведеться сплатити правопорушникові, залежить від його доходів. Мінімальний штраф передбачено на рівні, який відповідає сумі, яку водій заробляє за 40 днів [3].

Нажаль на сьогоднішній день більша частина приватних підприємств офіційно своїм працівникам виплачує мінімальну заробітну плату, решту в конверті. І це не тому що громадяни в нашій державі не поважають закон. А тому що держава встановлює такі жорстокі рамки для приватних підприємців і встановлює високі податки, то керівники просто вимушені порушувати закон. І працівники офіційно отримують мінімальну заробітну плату.

Виникає проблема при нарахуванні штрафу, адже велика частка громадян все ще отримують мінімальну заробітну плату або взагалі офіційно не працюють.

Висновок. Підводячи підсумок хотілося б зазначити: яка ж в майбутньому на наш погляд можлива нова концепція нарахування адміністративного штрафу за правопорушення – ми вважаємо, що нараховувати суму штрафу потрібно в залежності від доходу в місяць або доходу в день.

Але для цього необхідно: по-перше: визначити складність проступку, по-друге: потрібно докорінно змінити Податковий кодекс і створити умови для розвитку підприємств, і виключити «чорні» бухгалтерії і тоді штрафи можна нараховувати в залежності від доходу в місяць або доходу в день.

Список використаних джерел:

1. Адміністративне право України: навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Коломоєць, Г. Ю. Гулевської. К.: Істина, 2007. 216 с.
2. Алфьоров С. М., Ващенко С. В., Долгополова М. М., Купін А. П. Адміністративне право. Загальна

частина. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.

3. Білик Д. Алкоголь за кермом: як штрафують водіїв напідпитку в Європі. Made for minds. 03.06.2016. URL: <https://p.dw.com/p/1Izq9>

4. Виконавча влада і адміністративне право / За заг. ред. В. Б. Авер'янова. К.: Видавничий Дім «Ін-Юре», 2002. 668 с.

5. Висновок Головного науково-експертного управління від 17 березня 2009 р. на проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо визначення розміру штрафів)» від 24 лютого 2009 р. № 4107/ URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=35960&pf35401=154704>

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон від 07.12.1984 р. № 80731-X. Дата оновлення: 27.09.2018. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page6>

7. Коломоець Т. Базова одиниця обчислення розмірів адміністративних штрафів: пошук оптимального варіанта. *Право України*. 2010. № 11. С. 120–128.

8. Коломоець Т. О. Адміністративний штраф: матеріальні та процесуально-правові властивості. *Наукові записки*. 1999. Т. 9. Спеціальний випуск. С. 236–238.

9. Пасынкова И. В каких странах самые большие штрафы для водителей. URL: <http://travelask.ru/blog/posts/844-v-kakih-stranah-samy-e-bolshie-shtrafy-dlya-voditeley>

10. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13-14, № 15-16, № 17. Ст. 112.

11. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності у вигляді штрафу: Закон України від 7 лютого 1997 р. №55/97-ВР. Відомості Верховної Ради. 1997. № 14. Ст. 114.

12. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. Ст. 121.

REFERENCES

1. Kolomoiets T. O., Hulievska H.Iu. (2007). *Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative Law of Ukraine]*. К.: Istyna [in Ukrainian].

2. Alforov S. M., Vashchenko S. V., Dolhopolova M. M., Kupin A. P (2011). *Administratyvne pravo. Zahalna chastyna [Administrative Law. General part]* К.: Tsentru uchbovoi literatury [in Ukrainian].

3. Bilyk D. (2016). *Alkohol za kermom: yak shtrafuiut vodiiv napidpytku v Yevropi [Alcohol driving: how to penalize drunk drivers in Europe]* Retrieved from <https://p.dw.com/p/1Izq9> [in Ukrainian].

4. Averianov V. B. (2002). *Vykonavcha vlada i administratyvne pravo [Executive power and administrative law]*. К.: Vydavnychi Dim «In-Yure»[in Ukrainian].

5. Vysnovok Holovnoho naukovo-ekspertnoho upravlinnia vid 17 bereznia 2009 r. na proekt Zakonu «Pro vnesennia zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia (shchodo vyznachennia rozmiru shtrafiv)» vid 24 liutoho 2009 r. № 4107/ [Opinion of the Main Scientific and Expert Board dated March 17, 2009, on the Draft Law "On Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses (regarding the determination of the amount of fines)" dated February 24, 2009 No. 4107 /] (n.d.). [in Ukrainian].

6. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia: Zakon vid 07.12.1984 r. № 80731-X [Code of Ukraine on Administrative Offenses: Law of December 07, 1984, No. 80731-X] (n.d.). [zakon.rada.gov.ua](http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page6). Retrieved from <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page6> [in Ukrainian].

7. Kolomoiets T. (2010). *Bazova odynytsia obchyslennia rozmiriv administratyvnykh shtrafiv: poshuk optymalnoho variant [The basic unit for calculating the size of administrative fines: the search for an optimal option]*. *Pravo Ukrainy – The law of Ukraine, 11, 120–128* [in Ukrainian].

8. Kolomoiets T. O. (1999). *Administratyvnyi shtraf: materialni ta protsesualno-pravovi vlastyvoli [Administrative fine: material and procedural-legal properties]*. *Naukovi zapysky – Scientific notes, Vol. 9, 236-238* [in Ukrainian].

9. Pasynkova I. V. *kakikh stranakh samye bolshie shtrafy dlia voditelei [Which countries have the biggest penalties for drivers]*. (n.d.). Retrieved from <http://travelask.ru/blog/posts/844-v-kakih-stranah-samy-e-bolshie-shtrafy-dlya-voditeley> [in Russian].

10. Podatkovyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 02.12.2010 r. № 2755-VI [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated 02.12.2010 № 2755-VI]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine, 13-14, 15-16, 17 article 112* [in Ukrainian].

11. *Pro vnesennia zmin do Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia shchodo posylennia vidpovidalnosti u vyhliadi shtrafu: Zakon Ukrainy vid 7 liutoho 1997 r. №55/97-VR [On Amendments to the Code of Ukraine on Administrative Offenses to Strengthen Liability in the form of a Fine: Law of Ukraine of February 7, 1997 No. 55/97-BP]* *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine, 14, article 114* [in Ukrainian].

12. *Pro oplatu pratsi: Zakon Ukrainy vid 24.03.1995 r. № 108/95-VR [About payment of labor: Law of Ukraine dated March 24, 1995, No. 108/95-BP]* *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine, 17,*

УДК 342.95

*Подолька Сергій Анатолійович,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративного,
фінансового та банківського права
Навчально-наукового інституту права
ім. князя Володимира Великого
Міжрегіональної Академії управління персоналом
gr0@ukr.net*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В ОРГАНАХ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

У статті актуалізується проблема структурно-функціонального характеру діяльності з забезпечення ефективної антикорупційної діяльності в органах прокуратури. Підкреслюється особливість суб'єктів протидії корупції в органах прокуратури, яка полягає у неоднозначному підході до їх статусу: органи прокуратури, її співробітники – є одночасно й об'єктами корупційних злочинів і суб'єктами протидії корупції. Пропонуються структурно-функціональні зміни в організації та здійсненні антикорупційної діяльності в органах прокуратури України.

Ключові слова: Генеральна прокуратура, органи прокуратури, протидія корупції, Спеціалізована прокуратура України (САП), Національне антикорупційне бюро України (НАБУ).

Podolyaka S. FEATURES OF FUNCTIONING OF THE SYSTEM OF ABUSE OF CORRUPTION IN UKRAINE PROSECUTORS

The article deals with the problem of the structural and functional nature of the activity to ensure effective anti-corruption activity in the prosecutor's offices. The peculiarity of the subjects of counteraction to corruption in the prosecutor's offices is emphasized, which consists in ambiguous approach to their status: the prosecutor's offices, its employees - are simultaneously objects of corruption crimes and actors of counteraction to corruption. Structural and functional changes in the organization and implementation of anti-corruption activities in the organs of the prosecutor's office of Ukraine are offered.

Key words: General Prosecutor's Office, prosecutors' bodies, counteraction to corruption, Specialized Prosecutor's Office of Ukraine (SAP), National Anti-Corruption Bureau of Ukraine (NABU).

Постановка проблеми. Питання, що стосуються прокурорської дисципліни є надзвичайно актуальними, оскільки безпосередньо пов'язані з авторитетом системи органів прокуратури, іміджем державного органу. На превеликий жаль, ганебні випадки корупції в органах прокуратури України, ще трапляються і значно підривають довіру громадян до державних органів, псують імідж держави. З метою подолання такого ганебного діяння як корупція в Україні, створено ряд державних організаційних структур. Не зважаючи на те, що компетенція та функціональне призначення суб'єктів протидії корупції визначаються на рівні законів, все ж мають місце певні неточності та неузгодженості, що можуть стосуватися повноважень тих чи інших суб'єктів. Особливо це торкається такої сфери, як протидія корупції в органах прокуратури України, суб'єкти якої не лише представлені загальними правоохоронними органами, але й окремі з них, так би мовити, виокремлюються із загальної системи, набувають особливих чи автономних статусів, спеціалізуються саме на тих чи інших видах антикорупційної діяльності. Це стосується не лише автономних підрозділів у межах правоохоронних органів таких як Спеціалізована антикорупційна прокуратура (Далі – САП), чи відповідні спеціалізовані підрозділи у межах Національної поліції України, СБУ тощо, але й створення цілком незалежних органів зі спеціальним статусом таких як НАБУ, НАЗК тощо. Нерідко така розгалужена система суб'єктів протидії корупції, кожен з яких наділений повноваженнями щодо протидії корупції в органах прокуратури України може призводити як до певних конфліктів, так і до неефективної взаємодії між різними відомствами.

У цьому контексті доречно буде згадати нещодавній конфлікт між Національним антикорупційним бюро України та Генеральною прокуратурою України (Далі – ГПУ), який набрав широкого резонансу та активно висвітлювався у ЗМІ України. Такого роду конфлікту неприпустимі, які безумовно призводять до значних репутаційних втрат зі сторони системи прокуратури України та зовнішніми суб'єктами, до повноважень яких входить здійснення протидії корупції, зокрема і в органах прокуратури України. Наведене вказує, що дослідження проблем та напрямів їх подолання у функціонально-організаційній структурі суб'єктів протидії корупції в органах прокуратури України має надзвичайно важливе стратегічне значення для подальшого розвитку системи протидії корупції в Україні.

Випуск 5. 2018

© С.А.Подолька, 2018